

NYCKELN TILL FRIHET

Soloföretagare i Sverige

företagarna

Innehåll

Värdeskapande soloföretagare	3
Soloföretagare utmärker sig	3
Soloföretagare i korthet	3
Drivkrafter för företagande.....	5
Betungande faktorer i företagandet.....	5
Givande faktorer	7
Få fler att våga satsa – och vara bättre rustade för det.....	8
Entreprenörskapet i Sverige	8
Främja entreprenörskap	9
Soloföretagare som potentiella arbetsgivare	10
Effekter av kompetensbristen.....	10
Höga trösklar	11
Hinder och tveksamhet till att anställa	12
Kostnaderna för att anställa – hinder för etablering	12
Få vill anställa – fler skulle behöva	13
Politiska framsteg för soloföretagare	14
Viktigt för fler och mer framgångsrika soloföretagare.....	15
Företagarna föreslår	15

Värdeskapande soloföretagare

Under valrörelsen har Företagarna lyft fram företagare som jobbskapare genom kampanjen #4av5jobb. Jobbskapande är en tacksam grund när vi beskriver delar av den värdeskapande effekt som företagare har i samhället. Företagarna bakom Sveriges små och medelstora företag skapar jobb i hela landet och står för störst andel av skatteintäkterna i 217 av 290 kommuner. Deras vikt för ett välmående land är odiskutabel.

Det är hög tid att lyfta fram även företagare som inte har anställda: Soloföretagare.

Soloföretagare skapar värde på en rad olika sätt. De tillgodoser ett behov, de försörjer sig själva, betalar skatt, ger genom sin verksamhet ringar på vattnet och handlar med andra företag. De bidrar med innovationer och problemlösning. Soloföretagare, liksom företagare med anställda, bidrar till att driva Sverige framåt. Med rätt förutsättningar och ett bra företagsklimat kan fler ta steget och bli soloföretagare, fler växa och för de som vill våga anställa. Alla framgångsrika företag har någon gång startat med en person, som trott på sin idé och tagit steget till företagande.

Soloföretagare utmärker sig

Under våren 2018 genomförde Företagarna en undersökning för att belysa företagares drivkrafter, vad de finner mest givande och betungande med att driva företag samt vilka utmaningar de möter i sitt företagande. Företagarna undersökte hur behovet av att anställa ser ut och vilka faktorer som bidrar till tveksamhet i beslutet att anställa. I undersökningen lyftes även vilka konkreta konsekvenser de stora svårigheterna att hitta rätt arbetskraft medför. Knappt 5600 företagare svarade på enkäten varav 1274 soloföretagare. Hur företagare med anställda svarade på undersökningen presenterades i de två rapporterna om Jobbskaparna; [Del 1: Stolthet och svordom](#) samt [Del 2: Kompetensbristens effekter och jobbskapandets baksida](#).

Hur ser då soloföretagarnas perspektiv ut? Under analysarbetet blev det tydligt att soloföretagares upplevelser skiljer sig på en rad områden från upplevelserna hos de företagare som har anställda. I denna rapport lyfts soloföretagarnas perspektiv och fokuserar på hur deras förutsättningar att starta, driva och utveckla sina företag kan förbättras.

Soloföretagare i korthet

Soloföretagare är mer nöjda med företagandet än företagare med anställda. De värderar sin självständighet högt och den stora majoriteten är nöjda med att inte ha anställda. De soloföretagare som vill anställa, vilket en femtedel vill, upplever en större tröskel att ta steget och göra det.

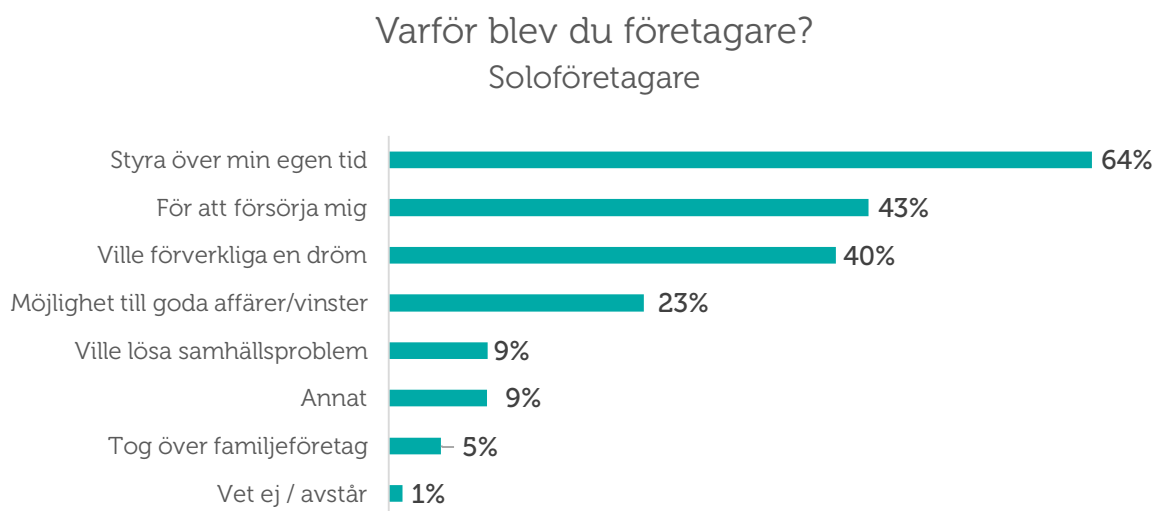
Skatter och avgifter samt regelbördan upplevs vara det som är mest betungande för soloföretagare. Många upplever en oro för företagets ekonomi då det i regel är deras främsta försörjningskälla. De upplever i större utsträckning än företagare med anställda en oro för att bli personligt betalningsskyldiga i det bolag de driver.

Soloföretagare upplever en oro att bli sjuka, då det innebär att verksamheten står stilla om de är frånvarande. Många soloföretagare arbetar även om de är sjuka, precis som företagare som har anställda.

Drivkrafter för företagande

Att starta företag, att bli företagare, är för de flesta ett stort steg. Att våga satsa på sin dröm är både ett personligt och ekonomiskt risktagande, inte minst om man lämnar en befintlig anställning. Det kräver både mod och investeringar av såväl tid som kapital.

Det finns en rad faktorer som driver människor att starta eget företag. Den faktor som dominerar är möjligheten att styra över sin egen tid. Att försörja sig själv och viljan att förverkliga en dröm är starka drivkrafter. Möjligheten till goda affärer och vinster är en drivkraft för knappt en fjärdedel. Att lösa ett samhällsproblem är en starkare drivkraft hos soloföretagare än hos företagare med anställda (9 jämfört med 6 procent).

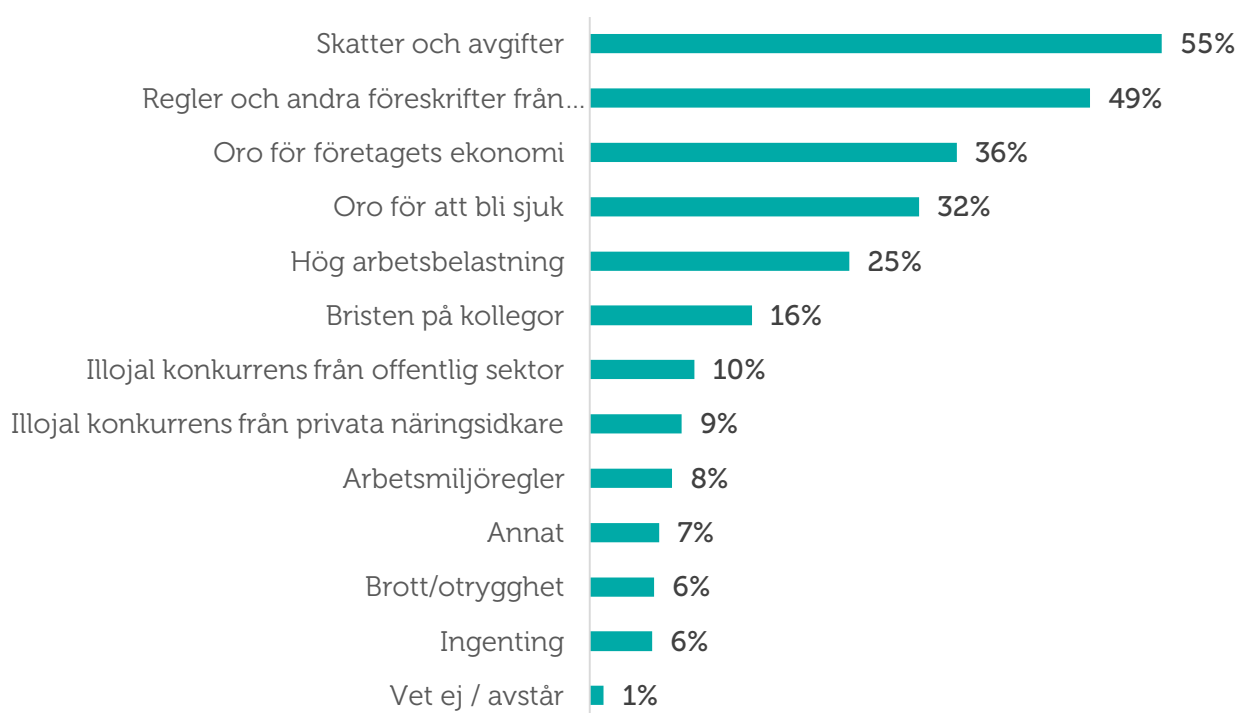

Betungande faktorer i företagandet

Att ta steget att starta eget har en rad fördelar och upplevs givande på många sätt. Dock ska det hårda arbetet som företagande kräver inte underskattas. Det ställer stora krav på en individ och förutsätter att det positiva överväger det negativa, annars finns risken att många företag läggs ner eller aldrig startas.

Skatter och avgifter är det som toppar listan över vad soloföretagare upplever som betungande med att driva företag, där över hälften (55 procent) av soloföretagarna upplever detta som betungande. Hälften av soloföretagarna (49 procent) upplever också regler och andra föreskrifter från myndigheter som betungande.

Vad tycker du är mest betungande med att driva företag? Soloföretagare

En tydlig skillnad mellan soloföretagare och företagare med anställda är att de senare upplever företagandet som mer betungande. Detta gäller alla faktorer förutom skatter, vilket soloföretagare upplever som betungande i samma utsträckning. De faktorer som visar störst skillnad är hur betungande soloföretagare jämfört med företagare med anställda upplever *hög arbetsbelastning* (25 jämfört med 43 procent), *regler och andra föreskrifter från myndigheter* (49 jämfört med 61 procent) och *oro för företagets ekonomi* (36 jämfört med 48 procent). Detta resultat indikerar att det finns negativa effekter för företagare att ha anställda.

Soloföretagare är mer nöjda än företagare med anställda.

Att det upplevs betungande att bära ansvaret för verksamheten, administration och de anställdas försörjning hämmar med sannolikt jobbskapandet i stort. Företagare med anställda upplever tveksamheter till att anställda, men de som upplever tröskeln att anställa som allra högst är just soloföretagare. De företagare som har anställda har en gång tagit sig över den tröskeln och på så sätt lärt sig vad som krävs och upplever därmed tröskeln som lägre. Om fler ska våga anställa måste incitamenten stärkas, hindren minskas och

orosmomenten i största möjliga mån suddas ut. Relativt få soloföretagare vill anställa idag, men mer om detta längre fram i rapporten.

En tredjedel av soloföretagarna upplever en oro att bli sjuk. Eftersom en soloföretagare är ensam i sitt företag finns endast en person som kan utföra arbetet. Att bli sjuk innebär i många fall att man som soloföretagare jobbar ändå eftersom verksamheten är sårbar och står stilla vid soloföretagarens frånvaro. Hela 9 av 10 företagare arbetar även om de är sjuka.

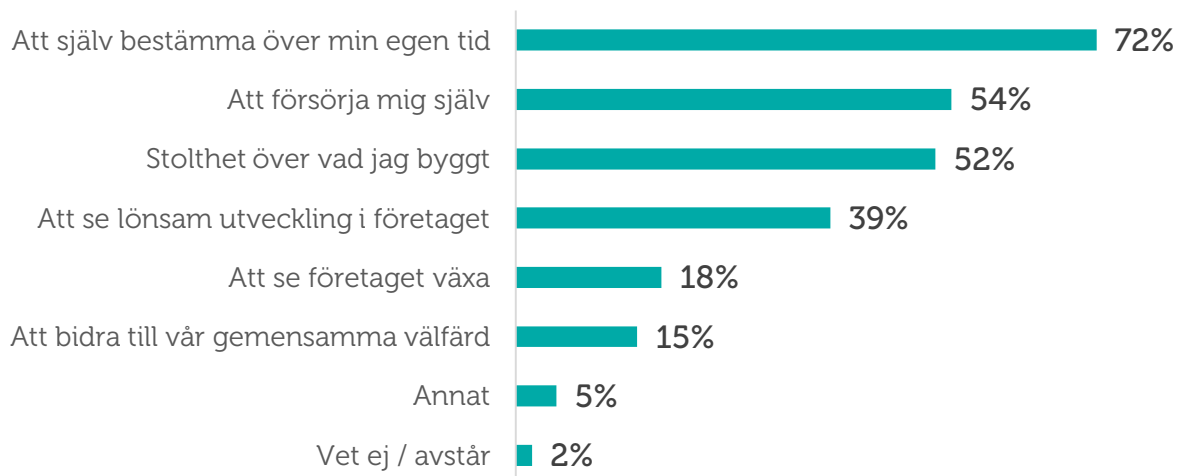
Det sociala samspelet som finns på en arbetsplats med fler anställda uteblir av naturliga skäl för en soloföretagare. Drygt en sjättedel upplever bristen på kollegor som betungande.

Givande faktorer

Så vad är det då för faktorer som väger upp dessa betungande delar av företagandet?

Friheten att få bestämma över sin egen tid är inte bara den främsta drivkraften att starta företag, det är också det som störst andel soloföretagare anger som mest givande med att driva företag. Förmågan att försörja sig själv och stolthet är andra områden som ses som givande. Stoltheten är dock lägre hos soloföretagare än hos företagare med anställda. Skälen till detta är svårt att säkert veta. En tänkbar anledning är att en person som driver företag med många anställda ofta framställs som mer framgångsrika än soloföretagare.

Vad tycker du är mest givande med att driva företag?
Soloföretagare

Soloföretagare värderar sin självständighet högt.

Få fler att våga satsa – och vara bättre rustade för det

Det finns en väletablerad bild av att målet med utbildning är att bli anställd. Företagande nämns mer sällan som alternativ, trots att målet med utbildning eller byte av karriär likväl kan bestå av att man startar ett eget företag.

Att det är enkelt att starta företag är bra, dock finns inget självändamål med att det startas så många företag som möjligt. Det som är av störst vikt är att de som vill starta företag har så goda förutsättningar som möjligt att bygga stabila, välmående och bärkraftiga företag samt att det finns en balans mellan risktagandet och riskpremien. För att lyckas med det krävs ett bra företagarklimat, goda kunskaper om företagande och entreprenöriella förmågor hos individen samt att trygghetssystemen är anpassade för företagare, inte enbart anställda.

Entreprenörskapet i Sverige

Varje år släpps rapporten [Global Entrepreneurship Monitor](#), som mäter och jämför länder kopplat till en rad faktorer som rör entreprenörskap. Bland annat mäts hur stor andel av den arbetsföra befolkningen som själva ser en möjlighet att starta företag och därmed bli företagare. Sverige **toppar** den listan, hela 8 av 10 anser att det finns tillfälle att starta företag. Däremot hamnar Sverige i **botten** av rankingen när det gäller hur många som anser sig ha rätt kunskap och förmågor för att ta steget och starta eget samt hur stor andel som anger att de kommer skrida till verket och starta företag inom de närmsta tre åren. Tilltron till sin egen förmåga är helt enkelt otillräcklig och det ekonomiska risktagandet anses av många vara för högt.

Svenskar ser flest affärsmöjligheter – men är minst benägna att ta steget till företagande. Tilltron till den egna förmågan är låg och det upplevda risktagandet högt, vilket gör att färre tar steget.

Sverige är en innovationsdriven ekonomi och toppar listorna över världens mest innovativa länder. Vi ligger på en tredjeplats enligt [Global Innovation Index](#).

Med rätt verktyg kan fler av individerna bakom denna innovationskraft ta steget till företagande. Genom att skapa rätt förutsättningar och ett stärkt inhemskt företagsklimat kan svenska företags konkurrenskraft stärkas.

Om Sverige blir bättre på att ta tillvara på och förvalta innovationskraften kommer fler att kunna försörja sig själva, fler arbetstillfällen att skapas, skatteintäkter öka och välfärden kunna stärkas.

Främja entreprenörskap

Sverige har stora förbättringsmöjligheter när det gäller att förvalta den innovationskraft som finns till företagande. Nyckelfaktorer i det arbetet är goda finansieringsmöjligheter, tillgång till kunskap och rådgivning, nätverk för tillgång på kompetens företagaren ej besitter själv, infrastruktur, minskad regelbörda och att risktagandet minskar genom bland annat att det sociala skydds nätet bättre anpassas till företagare.

Andra viktiga faktorer är att kunskapen kring företagande höjs och att de entreprenöriella förmågorna stärks. I detta arbete behöver skolan och utbildningssystemet spela en större roll, på alla utbildningsnivåer. I ett mer långsiktig arbete krävs för att stärka kommande generationer.

Ambitioner att utveckla stöd till företagare eller potentiella företagare så som verksamt.se har varit positivt. Trots dessa goda ansatser finns det en oro hos företagare att göra fel i förhållande till de omfattande regelverk som omger företagandet.

Konkreta och handfasta stöd kan vara ovärderligt i företagandet och Företagarnas juridiska rådgivning fyller en viktig funktion. Vi erbjuder stöd och rådgivning till medlemsföretag kring skatt, arbetsrätt, hyresavtal och andra juridiska frågor som för företagandet.

Soloföretagare som potentiella arbetsgivare

Majoriteten av alla soloföretagare är nöjda med att vara just solo, hela 8 av 10 vill inte anställa. Som beskrivits tidigare i rapporten är det tydligt att företagare med anställda upplever företagandet som mer betungande, vilket sannolikt ökar tveksamheten att anställa även hos de som inte har anställda idag. Det påverkar benägenheten att anställa negativt för de som idag är soloföretagare men tidigare haft anställda, om erfarenheterna varit dåliga. Många soloföretagare har just friheten och självständigheten som främsta drivkraft bakom företagandet och att anställa skulle ta bort en stor del av denna autonomi, då det bland annat innebär höjda kostnader, ansvar för andras försörjning, arbetsledning och personalansvar.

Trots detta drömmer var femte soloföretagare, 2 av 10, om att utveckla företaget och anställa (minst) en person till. Detta är en relativt låg andel i jämförelse med de företagare som har anställda idag, där 6 av 10 har ett aktuellt rekryteringsbehov. Även om rekryteringsbehovet hos soloföretagare är lägre är den samlade potentialen mycket stor då soloföretagare är den enskilt största gruppen företagare. Om alla soloföretagare som vill anställa skulle lyckas hitta den kompetens de söker och ta steget att anställa skulle åtminstone tio tusentals nya arbetstillfällen skapas.

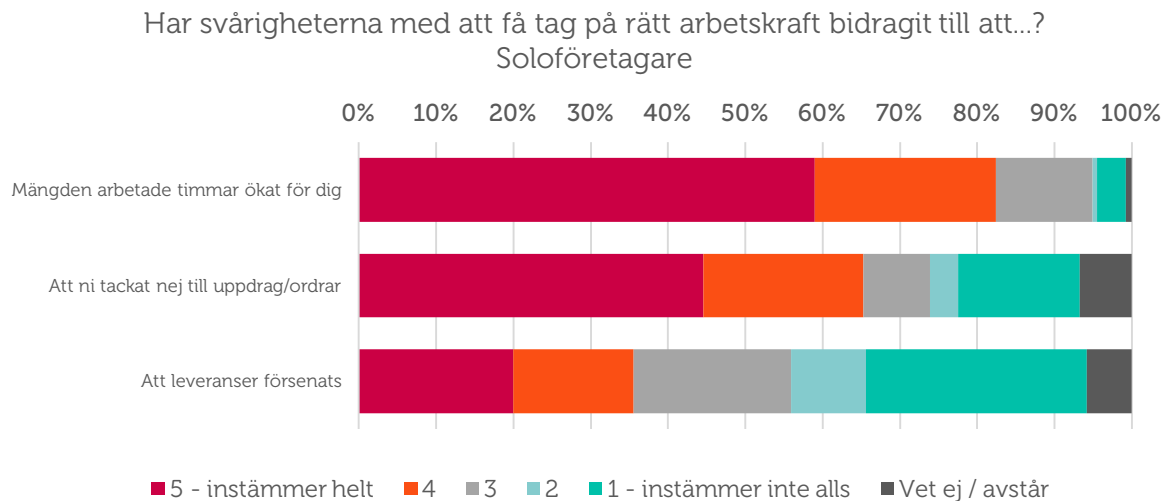
En femtedel av alla soloföretagare drömmer om att anställa. Om alla dessa lyckas hitta rätt kompetens skulle tio tusentals nya jobb skapas landet över.

Av de soloföretagare som har ett rekryteringsbehov uppger hela 73 procent att det är svårt att hitta rätt arbetskraft. Det är något lägre andel än för företagare som redan har anställda idag, där 8 av 10 upplever att det är svårt. Skillnaden beror sannolikt på att de stått i begrepp att anställa och mött utmaningarna fler gånger. Brist på lämplig arbetskraft är det främsta tillväxthindret för företagare med anställda, och samma utmaningar de möter vid rekryteringsbehov möter även de soloföretagare som vill anställa. Utav soloföretagarna uppger 10 procent *Vet ej* på frågan om det är svårt att hitta rätt, vilket kan tänkas bero på att de ser ett behov av att rekrytera men ännu inte tagit steget till att försöka.

Effekter av kompetensbristen

Soloföretagare som velat anställa någon men inte lyckats upplever att svårigheten att hitta och rekrytera rätt kompetens ger olika typer av konsekvenser för företagaren som individ och för dess verksamhet. Störst andel anger att svårigheterna att få tag på rätt arbetskraft har bidragit till att mängden arbetade timmar har ökat. Detta anger hela 82 procent då de instämmer i stor eller mycket stor utsträckning i det påståendet. Det är en naturlig följd av att det inte finns någon annan som kan hjälpa till och avlasta. Näst vanligast är att företagaren tvingas tacka nej till uppdrag/ordrar, vilket 66 procent uppger. 36 procent uppger att svårigheterna att få tag på rätt arbetskraft har lett till att leveranser har blivit

försenade. Dock uppger en något större andel att leveranserna inte alls har påverkats av svårigheterna att rekrytera. Företagare som uppger att svårigheterna att hitta rätt arbetskraft inte påverkar leveranserna är antingen bra på att bedöma sin egen kapacitet och tacka nej till uppdrag om det blir för mycket, eller så arbetar de extra hårt och sätter stolthet i att leverera i tid.

Höga trösklar

Att anställa är ett stort steg, inte minst om det är den första person företagaren anställer. Att anställa någon är en stor investering och upplevs som ett risktagande. Inte enbart ekonomiskt och tidsmässigt, utan även på ett personligt plan. Att anställa i ett mindre företag är i allra högsta grad en personlig investering då man arbetar tätt ihop och det är avgörande att samarbetet fungerar bra.

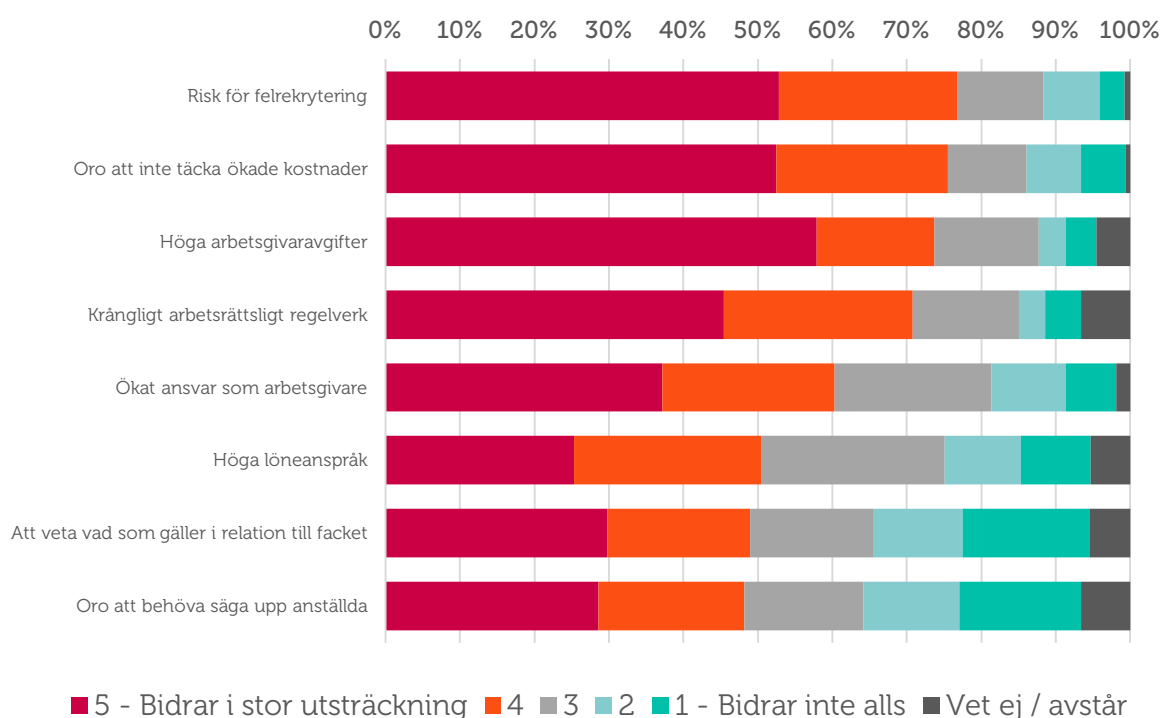
Att anställa är ett åtagande som innebär utökat ansvar i form av bland annat upplärning, arbetsledning, ökade kostnader och ansvar för ytterligare en persons försörjning. En lyckad rekrytering kan leda till högre produktivitet i företaget och kan på sikt bidra till ökad lönsamhet, men vägen till en lyckad rekrytering kan vara snårig och fallgroparna är flera.

Soloföretagare upplever en större tveksamhet till att anställa jämfört med företagare som har anställda idag, sett till alla faktorer. Att osäkerhet förekommer är logiskt. Dels är erfarenheten av att anställa och att ha anställda ofta begränsad vilket bidrar till osäkerhet. Dels bidrar kostnaderna för att anställa, inte minst de höga arbetsgivaravgifterna, till tveksamhet att anställa då det leder till oro att inte täcka ökade kostnader. För en person som står i begrepp att anställa sin första medarbetare blir detta ekonomiska risktagande extra påtagligt. Att som soloföretagare ta ansvaret för en lön till innebär att det ekonomiska åtagandet ökar med 100 procent från dag ett. Detta jämfört med en företagare som anställer sin 20:e medarbetare, där kostnaderna endast ökar med fem procent. Det innebär en extra stor utmaning för soloföretagare eftersom det tar tid för en ny medarbetare att bli varm i kläderna och fullt produktiv i verksamheten. Innan den nya medarbetaren bär sin egen lön måste denna finansieras med befintliga resurser inom företaget.

Hinder och tveksamhet till att anställa

Vilka faktorer uppger då soloföretagare bidrar till tveksamhet att anställa? När resultaten sammanställs över de som uppger att de olika faktorerna bidrar i stor eller mycket stor utsträckning framkommer att *oro för felrekrytering* toppar listan (77 procent) tätt följt av *oro att inte täcka ökade kostnader* (76 procent) och de *höga arbetsgivaravgifterna* (74 procent). Därefter kommer *krångligt arbetsrättsligt regelverk* (70 procent) och *ökat ansvar som arbetsgivare* (60 procent).

Bidrar dessa faktorer till tveksamhet att anställa?
Soloföretagare

Kostnaderna för att anställa – hinder för etablering

Kostnaden för att anställa och hur den ökade kostnaden kommer att påverka företagets ekonomi är ett orosmoment för många företagare. Det bidrar till tveksamhet att anställa och upplevs av företagare med anställda som något av det mest betungande med att driva företag. De höga kostnaderna att anställa innebär ett hinder för att våga anställa, och är därmed ett hinder för att fler ska komma i arbete. Insatser har gjorts, och görs, för individer som står särskilt långt från arbetsmarknaden. Om trösklarna ska sänkas på riktigt behöver kostnaderna för att anställa ses över generellt. Det gäller även för individer som är etablerade på arbetsmarknaden. Kostnaderna för att anställa är för höga, bromsar jobbtillväxten och skapar hinder in på arbetsmarknaden.

Få vill anställa – fler skulle behöva

Det är intressant att undersökningen visar att intresset för att anställa är relativt lågt hos soloföretagare, trots att det finns flera faktorer som indikerar att de kanske skulle behöva stärka upp företaget med medarbetare. Bland annat ser vi att arbetsbelastningen är hög och att de tvingas tacka nej till ordrar och beställningar då de har mer att göra än de hinner med. Dessa utmaningar är inte på något sätt unikt för soloföretagare, samma mönster syns hos företagare med anställda. Dock är soloföretagare mer oroliga för att rekrytera fel, att ta på sig för stora kostnader och upplever arbetsrätten och arbetsgivaransvaret som större hinder. Att viljan att anställa är låg trots ett tänkbart behov illustrerar hur högt soloföretagare värderar sin autonomi och att inte utöka risktagandet med företaget.

Politiska framsteg för soloföretagare

Företagarna arbetar för att det ska bli enklare att starta, driva och utveckla företag i Sverige. Inom några av de frågor som vi arbetat med under den senaste mandatperioden har det skett viktiga framsteg. Tack vare det arbete Företagarna bedrivit gentemot politiker och beslutsfattare.

Skyddad SGI

Från och med halvårsskiftet 2018 har de som startar företag skyddad sjukpenninggrundande inkomst (SGI) under de första tre åren. Skyddad SGI har funnits tidigare, men då endast för företagare som driver verksamhet som enskild firma och under en kortare tid. Förändringen innebär att även företagare som driver aktiebolag kan använda särskilda regler för beräkningen av sin sjukpenninggrundande inkomst och under en period av tre år. Företagarna har varit drivande för att likställa företag oavsett associationsform.

Växa-stödet

Den förra regeringen införde det så kallade Växa-stödet. Stödet ger företagare som idag inte har anställda, och inte heller tidigare haft det, möjlighet att anställa sin första medarbetare till en tillfälligt sänkt arbetsgivaravgift under maximalt ett års tid. När stödet lanserades innefattade det endast företagare som ville anställa i enskild firma – vilket Företagarna riktade skarp kritik emot. I det läget avrådde vi våra medlemsföretag att använda stödet då den privatekonomiska risken är alldeles för omfattande om anställning görs i en enskild firma. Regeringen tog till sig av kritiken och utökade stödet till att inkludera företagare som driver aktiebolag. Möjligheten att använda Växa-stödet kommer att finnas fram till 2021, för att sedan utvärderas.

För att ett stöd ska fungera är en grundförutsättning att kännedomen är god. 52 procent av soloföretagarna känner till Växa-stödet, varav 14 procent är intresserade av att använda det. 7 procent kan inte använda det då de haft anställda tidigare.

Viktigt för fler och mer framgångsrika soloföretagare

Det är glädjande att politiken lyssnar när Företagarna lyfter företagares utmaningar och konstruktiva förslag för att skapa bättre förutsättningar för företagare. Dock kvarstår mycket arbete för att stärka företagandet och företagares förutsättningar. Genom ökad kunskap, starka nätverk, god infrastruktur, tillgång till finansiering, minskad regelbörda, sänkta skatter och avgifter samt tillgång till rådgivning kan företagens bärkraftighet stärkas. Om företagare ska ha goda förutsättningar att bygga stabila och bärkraftiga företag är dessa ovanstående faktorer avgörande.

Företagarna föreslår

Friskvårdsavdrag

Ett förebyggande hälsoarbete är viktigt för välmående och friska företagare. I aktiebolag får avdrag göras för kostnader för motion och friskvård, både för anställda och för företagaren själv om denne är anställd i företaget. Det gäller däremot inte för den företagare som driver företag i enskild firma. Företagarna anser att avdrag för kostnader för motion och friskvård för enskilda näringsidkare (aktiv näringsverksamhet) måste vara möjligt. Samma förutsättningar ska gälla oavsett bolagsform.

Kvartalsredovisning av skatter

Skatter och regelbörda är de faktorer som soloföretagare upplever som mest betungande med att driva företag. Det måste bli enklare att driva företag. Genom exempelvis kvartalsvis rapportering av skatter och avgifter kan denna administration minska.

Företagarna vill öppna möjligheten till kvartalsredovisning av alla skatter för mindre företag. Det ger fyra rapporteringar i stället för 12 och samtidigt får företagaren behålla pengarna längre i företaget. Det minskar både administrationen och innebär att företagares likviditet stärks.

Stärkt tillgång på finansiering

Möjligheten att få extern finansiering till bra villkor är en utmaning för många företagare, inte minst för de som driver små och nystartade företag. Det hör ihop med bristande ekonomisk information och företagets brist på säkerheter. Bättre möjligheter till finansiering skulle gynna investeringar för tillväxt och jobbskapande, för de soloföretagare som vill växa. Informationen kring finansieringsmöjligheter behöver stärkas.

Entreprenörskap och företagande i skolan

Skolan spelar en viktig roll i att rusta elever och studenter med de kunskaper och kompetenser de behöver i ett kommande arbetsliv, oavsett om utbildningen leder till anställning eller företagande. För att öka tilltron, kunskaperna och de entreprenöriella förmågorna behöver skolans arbete med att lära ut entreprenörskap och företagande i skolan öka, på alla utbildningsnivåer.

Modernisera arbetsrätten

Oro för felrekrytering och att det arbetsrättsliga regelverket upplevs som krångligt hindrar stor andel av de soloföretagare som vill anställa. Arbetsrätten måste moderniseras för att vara bättre anpassad till dagens arbetsmarknad och för att minska risktagandet med att anställa för företagare.